

Posudek bakalářské práce

Andrea Jupová: *Mýtus o Orfeovi ve francouzské poezii 19. a 20. století*

Když si diplomantka vybírala toto přitažlivé a zajímavé téma, možná trochu podcenila jeho obtížnost, tj. hlavně fakt, že v orfismu vyústí uje do básnického hermetismu, který činí některé básnické ozvuky mýtu analyticky nadměrně obtížnými. To jsou také nakonec meze, na něž její jinak pěkná práce naráží a s nimiž se nevyrovnává.

Práce správně a na přiměřeném prostoru rekapituluje antické podoby mýtu a literární díla antiky (zvl. Ovidia a Vergilia), v nichž tento mýtus dostává prostor. Velmi stručně je zpracováno orfeovské téma ve starší literatuře (Ronsard, Corneille, francouzští libretisté slavné opery Gluckovy a neméně slavné parodické verze operetní od Jacquese Offenbacha).

Vlastní přehled začíná romantismem, konkrétně Nervallem a jeho sonetem *El Desdichado*, v němž lze orfeovské názvuky objevit; ty se jeví dobře zpracované, studentka ovšem nedala na mou radu, že verš *J'ai deux fois vainqueur traversé l'Achéron* nemusí nutně znamenat, že poprvé zdolal Acheron Orfeus a podruhé sám básník, protože Orfeus sám jej přešel dvakrát (tam a zpátky), a kdybychom chtěli být puntičkáři, pak zřejmě třikrát. Záludnost tkví ve slově *vainqueur*. Autorka okrajově zmiňuje téma zmizelé a znovunalézané lásky v *Ohňových dívkách* a v *Aurelii*, jen škoda, že tyto texty také trochu neprezentovala.

Nesnažila se nijak zvlášť ani prozkoumat ostatní romantiky. Je přece velmi nepravděpodobné, že by se třeba Victor Hugo tématu nikdy nedotkl; a věru: stačí „rozkliknout“ příslušné slovní spojení v internetovém vyhledávači, a okamžitě nám vyplave báseň „Orfeus“ z *Legendy věků!*¹ Najdeme tu dokonce stručnou analýzu a interpretaci této básně. Na adrese <http://groupugo.div.jussieu.fr/groupugo/DOC/02-12-07Wurtz.pdf> lze pak najít studii Ludmily Charles-Wurtzové, která podrobně mapuje další zmínky orfeovského tématu v Hugově díle. Je to práce na dvě minuty: jen škoda, že to kandidátku nenapadlo.

A takto s dalšími romantiky (název práce nenapovídá, že by mohli být opominuti). Na jiné adrese se dočteme, že Musset sice ve svém díle nemluví o Orfeovi nikdy, ale zato že Louis Cellier ve své knize *L'épopée humaine et les grands mythes romantiques* věnuje Orfeovi celou kapitolu jako

¹ Báseň – pro zajímavost – zní takto:

Orphée

J'atteste Tanais, le noir fleuve aux six urnes,
Et Zeus qui fait traîner sur les grands chars nocturnes
Rhéa par des taureaux et Nyx par des chevaux,
Et les anciens géants et les hommes nouveaux,
Pluton qui nous dévore, Uranus qui nous crée,
Que j'adore une femme et qu'elle m'est sacrée.
Le monstre aux cheveux bleus, Poséidon, m'entend ;
Qu'il m'exauce. Je suis l'âme humaine chantant,
Et j'aime. L'ombre immense est pleine de nuées,
La large pluie abonde aux feuilles remuées,
Rorée émeut les bois, Zéphyre émeut les blés,
Ainsi nos coeurs profonds sont par l'amour troublés.
J'aimerai cette femme appelée Eurydice,
Toujours, partout ! Sinon que le ciel me maudisse,
Et maudisse la fleur naissante et l'épi mûr !
Ne tracez pas de mots magiques sur le mur

sjednucujícím mýtu literatury té doby, a „kolem Ballanche, který napsal filosofickou báseň *Orfeus*, by se dali seskupit“ Lamartine, Vigny, Guérin, Quinet, Soumet, Laprade, George Sandová, Balzac, Banville, Leconte de Lisle, Nerval, Hugo, Gautier, Baudelaire, Mallarmé... Stejně mnoho informací je o tématu u Lamartina či Vignyho, v souvislosti v Vignym navíc odkaz k práci Briana Judena *Traditions orphiques et tendances mystiques dans le romantisme français*, z něhož jsou na internetu dostupné dlouhé pasáže.

Pokročíme-li dál, přiřazení Baudelairovy básně *Le Vin de l'assassin* k orfeovskému mýtu mi přijde sporné i jako parodie, i když se s ním v sekundárních pramenech setkáme. Pokud jde o Mallarméa, na webové adrese http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/Ocaief_0571-5865_1970_num_22_1_958 najdeme zase stat' Lloyda Jamese Austina „Mallarmé et le mythe d'Orphée“, která by podepřela poněkud mdlou pasáž, která je básníkovi věnována.

Dá se tedy říci, že podrobněji zpracované pasáže týkající se autorů, o nichž autorka věděla, jsou zdařilé, ať už jde o Gidovy *Krmě pozemské*², o Apollinaira, Cocteaua nebo posléze Anouilhe. První problém jsou mezery, s jejichž ohledáním si autorka nedala práci, i když to až tak složité není, druhý problém jsou pak básnické vklady obtížné, které jsou v práci vyjmenovány, ale na jejichž analýzu si autorka netroufla nebo jí nezbyl čas: ať už je to ona jediná, ale složitá báseň Paula Valéryho v knize *Album des vers anciens*, nebo především celý soubor básní Pierra Jana Jouva ve sbírce *Matière céleste* a přínos Pierra Emmanuela, který se tématem zabýval ještě obsáhleji jako básník i jako esejista. Poněkud nepříjemné je, že přínos obou naposled jmenovaných k tématu je mnohem závažnější než třeba přínos Apollinairův.

S ohledem na tuto nevyváženost doporučuji tuto jinak slušnou práci k obhajobě pouze s hodnocením velmi dobře.

V Praze 3. 9. 2015

Doc. PhDr. Václav Jamek

² Návrh tohoto překladu je můj, autorce nějak nešlo skloňování slova „krmě“ (v *Krmích pozemských*, str. 21).